

XVI. YÜZYILDA SOSYAL, EKONOMİK VE DEMOGRAFİK BAKIMDAN BALKANLAR'DA BAZI OSMANLI ŞEHİRLERİ¹

YUSUF HALAÇOĞLU

Osmanlı Devleti Rumeli'de ilk fütuhata başladığı andan itibaren ele geçirdiği şehir ve köylerde sistemli bir iskan politikası takip etmiştir. Özellikle fütuhat esnasında köy ve kasabalarını terkederek başka bölgelere kaçanların yerine Anadolu'dan büyük ölçüde Türk unsur nakletmiş² ve zamanla buralar han, hamam, köprü, medrese, zaviye, imaret, tekke, câmi gibi İslâm kültür varlıkları ile de süslenmiştir³. Bu kolonilerin teşekkülünden sonra ise yeni nakiller yapılarak bölge bir Türk yurdu halini almıştır⁴. Anadolu'dan Rumeli'ye geçen ilk Türk gurubunun ise Selçuklular zamanında Konya bölgesinden giden "Konyarlar" olduğu hakkında kayıtlar bulunmaktadır⁵.

Rumeli'deki Osmanlı iskân politikasındaki asıl gaye ele geçirilen bu beldelerin bir Türk yurdu haline gelmesini sağlamak ve dolayısıyla Rume-

¹ Bu araştırmada Tahrir Defterlerine dayanılarak Çirmen, Hasköy, Cisir-i Mustafa Paşa, Çırpan, Akça Kızanlık, Yenice-i Zağra ve Yanbolu ele alınmıştır.

² Osmanlılardan önce 482'den itibaren Kutriger Bulgarları'nın, 1036'da Peçenekler'in, 1060'da Kumanlar (Kıpçaklar)'ın, 1064'de Uz'ların v.s. gibi Türk boylarına mensup gurupların Tuna boylarına yerleştikleri çeşitli araştırma ve kazılardan anlaşılmaktadır (Bk. A. Niemet Kurat, *IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri*, Ankara 1972, s. 53, 63, 66, 73, 109).

³ Genellikle ilk yapılan iskânlar sürgün yoluyla olurken (Bk. Ö.L. Barkan, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Sürgünler", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, XI/1-4, İstanbul 1949, s. 524-569), bu hususta Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zaviyeleri de önemli bir iskân unsuru olmuştur (Bk. Aynı müellif, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu olarak Vakıflar ve Temlikler", *Vakıflar Dergisi*, Sayı II, İstanbul 1974, s. 298, 300, 301, 338-349, 359-361). Ayr. bk. Tayyib Gökbilgin, *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlâd-ı Fâtihan*, İstanbul 1957, s. 9.

⁴ Meselâ bk. Münir Aktepe, "XIV ve XV. Asırlarda Rumeli'nin Türkler Tarafından İskânına Dâir", *Türkiyat Mecmuası*, İstanbul 1953, X, 299-312. Burada Anadolu'dan Rumeli'ye nakledilen Türkmen aşiretlerinden Saruhanlı, Çavdarlı, Bayındır, Dânişmendlü, Yüreğirlü, Alayuntlu, Avşarlı, Oğulbeylü gibi teşekküllere ait ve onların adını taşıyan 76 köy ismi verilmiştir.

⁵ Bk. T. Gökbilgin, *Aynı eser*, s. 9-12.

li topraklarında devlet nüfuzunu tesis etmekte. Bu sebeple Tuna nehrinin güneyinde Balkanlar'dan Ege kıyılarına kadar olan sahaya önemli ölçüde iskân yapılmış ve Türk-İslâm eserleriyle de süslenen bu beldeler âdetâ birer Anadolu şehri hüviyeti kazanmıştır⁶. Böylece devlet ileri fetih hareketlerinde ordu gerisini emniyete aldığı gibi ordunun iaşesini de kolayca temin etme imkânını bulmuştur. Öte yandan tabîi bir sınır durumunda bulunan Tuna nehri sahillerinin Türk nüfusla iskân edilmesi, yapılacak bir düşman tecavüzüne karşı savunmayı güçlendirmiştir. Nitekim bölükler halinde Rumeli'ye nakledilen yörük kabileleri XV. asır ortalarından itibaren askerî ve stratejik vazifelerde önemli roller oynamaya başlamış ve bunların mükellefiyetleri belli bir nizama bağlanarak XVI. asır ortalarında artık ordu hizmetlerinde ve devlet işlerinde vazife alan askerî bir sınıf haline gelmiştir⁷. Rumeli'ye nakledilen bu yörük kolları bu yeni topraklarda çeşitli bölgelere dağılmışlar ve bunlardan bir kısmı daha sonra buldukları yerin adı ile anılmışlardır.

Bu yörük teşekküllerinden Tanrıdağı (=Karagöz) yörükleri 1543'den 1642 yılına kadar olan dönemde, Demirhisar, Kelmeriye (کلمريه), Drama, Kavala, Sarışaban, Çağlayık, Yenice-i Karasu, Gümölcine, Eğrican (اكريجان), Dimetoka, Ferecik, İpsala, Keşan, Yenice-i Kızılağaç, Çırpan, Karacık-dağı, Eski Zağra, Akçe Kızanlık, Karinâbad, Filibe, Hatun-eli, Rus Kasrı, Havass-ı Mahmud Paşa, Ahyolu, Yeni Zağra, Varna, Tekfurgölü, Hırsova, Silistre, Şumnu, Prevadi, Niğbolu, Çernova, Tırnova ve Razgrad şehir ve kasabalarında dağılmış durumdaydı⁸. Naldöken yörükleri de 1543'den 1609'a kadar İhtiman, İzladi, Tatarpazarı, Filibe, Edirne, Kızılağaç, Çirmen, Yanbolu, Ahyolu, Şumnu, Varna, Prevadi, Hırsova, Tekfurgölü, Silistre, Aydos, Çernova, Tırnova, Lofça, Niğbolu, Hasköy, Çırpan, Kızanlık, Cısri Mustafa Paşa, Yenice-i Zağra ve Eski Zağra'da yayılmışlardı⁹. Selânik yörükleri ise kesif miktarda bütün Makedonya ve Tesalya'da, dağınık ve az olarak da Bulgaristan ve Dobruca'da bulunmakta idi¹⁰. Ofçabolu yörükleri de Manastır ve Kosova vilâyetleri ile az miktarda Bulgaris-

⁶ Ö. L. Barkan'ın "Sürgünler" isimli makalesinin arkasında yer alan "XVI. asrın başında nüfusun yayılışı" adlı haritada Türk nüfusunun yoğun olduğu yerler, Mesta Karasu'dan Filibe'ye ve oradan Niğbolu'ya uzanan hattın Tırakya kısmı olarak görülmektedir.

⁷ Bk. Tayyib Gökbilgin, *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlâd-ı Fâtihân*, s. 20.

⁸ Aynı eser, s. 70-71.

⁹ Aynı eser, s. 56-57.

¹⁰ Aynı eser, s. 75.

tan ve Dobruca'da yerleşmişlerdi¹¹. Vize yörükleri, bugünkü Türkiye'nin Trakya bölümü ile Dimetoka ve Hasköy'de iskân edilmişti¹². Nihayet Kocacık yörükleri, 1543-1584 tarihleri arasında Hırsova, Tekfurgölü, Varna, Prevadi, Aydos, Rus Kasrı, Ahyolu Karinâbâd, Şumnu, Burgaz, Kızılağaç, Yanbolu, Eskibaba (=Babaeski), Kırklareli, Edirne, Filibe, Silistre, Hacıoğlu Pazarcığı, Akkerman, Bender ve Kili'de bulunmakta idi¹³. Bu teşekküller, birçoğu kendi adlarını taşıyan köyler tesis etmişler ve Rumeli'nin çeşitli yerlerine dağılmışlardı¹⁴.

Rumeli'ye, *Tahrir Defterleri*'nden anlaşıldığına göre, yörük teşekküllerinden başka Anadolu'dan, yerleşik hüviyeti haiz olan önemli miktarda bir nüfus da nakledilmişti. Zira bu bölgelerde müslüman ahali ile meskûn köylerin bir çoğunun, Anadolu'daki yerleşim merkezlerinin adlarını taşıdıkları görülmektedir (Bk. Köyler Listesi, s. 653 v.d.).

İşte araştırma konusu olarak ele aldığımız Balkanlar'daki Çirmen, Hasköy, Yenice-i Zağra, Akçe Kızanlık, Çırpan, Cısır-i Mustafa Paşa ve Yanbolu gibi Osmanlı şehirleri ile ilgili olarak da, İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde birçok Tahrir defteri bulunmaktadır. Bu defterlerden adı geçen şehirlerin nüfusunu, vergi durumunu, sosyal müesseselerini, askeri vaziyetini, ziraî mahsullerini ve iktisadî hayatını öğrenmek mümkündür. Bunlardan müstahkem bir kalesi olan Çirmen, daha I. Murad zamanında Edirne'nin fethi sırasında Osmanlı topraklarına katılmış ve başlangıçta olmasa bile XV. asır ortalarından itibaren bir sancak merkezi olarak teşkilâtlandırılmıştır¹⁵. Burasının Meriç vadisine hakim ve Edirne'yi koruyacak bir mevkiye bulunması, küçük bir yerleşim merkezi olan bu yerin sancak merkezi olmasında tesirli olmuştur. Yine Yanbolu Temürtaş Paşa¹⁶, Zağra ve çevresi ise Lala Şahin Paşa tarafından alınmıştır¹⁷. İdarî olarak Rumeli Eyâleti içerisinde yer alan Çirmen Sancağı, Çirmen, Hasköy, Çırpan, Akça Kızanlık, Yeni Zağra ve bugünkü Türkiye'nin Ergene bölgesiyle Eyne-Pazarı ve Tekirdağ vilâyeti'nden teşekkül etmekte

¹¹ Aynı eser, s. 80.

¹² Aynı eser, s. 84.

¹³ Aynı eser, s. 92.

¹⁴ Bk. Aynı eser, s. 19-29.

¹⁵ T. Gökbilgin, *XV-XVI. Asırlarda Edirne ve Paşa Livâsı, Vakıflar-Mülkler-Mukataalar*, İstanbul 1952, s. 12-13.

¹⁶ Hoca Sadeddin, *Tâcü'l-tevârih*, İstanbul 1279, 1, 84.

¹⁷ Hoca Sadeddin, Aynı eser, s. 74.

idi¹⁸. Fakat biz burada Türkiye dışında kalmış olan şehirleri inceleme konusu olarak aldık¹⁹.

Çirmen XV. yüzyılda toprak idaresi yönünden mîr-i alem hassı olarak gözükmektedir. Ayrıca Çirmen sancağının ilk sancakbeyi olan Saruca Paşa ve onun oğlu Umur Bey'in Çirmen, Zağra, Kızanlık ve Hasköy'de vakıfları yer almakda idi²⁰. Özellikle XVI. asırdan itibaren bazı köyleri Edirne'deki II. Bâyezid külliyesi vakıflarına dahil edilmiştir²¹. XVII. asırdan itibaren ise ma'zûl Kırım hanlarına arpalık olarak verilmiştir.

Çirmen Sancağı ile ilgili olarak aşağı yukarı onaltı defter bulunmaktadır. Ancak biz bunlardan birincisi Yavuz Sultan Selim dönemi (921/1515), ikincisi Kanuni dönemi (936/1530), üçüncüsü de III. Murad dönemine ait olan üç defter ele aldık²². Bunlardan 50 numarada kayıtlı olan birincisi Çirmen livâsı'nın mufassal defteri olup Çirmen, Hasköy, Çırpan, Akçe Kızanlık ve Yeni Zağra kazâlarının nüfus ve hâsîlâtını, köylerini ihtiva etmektedir. İkincisi 370 numaralı Rumeli Eyâleti icmal defteridir. Üçüncüsü ise 651 numarada kayıtlı yine Çirmen mufassalıdır.

Çirmen Sancağı ile ilgili ilk tahrirde, Çirmen'in nefsinde Câmi'-i Şerif, İmâret-i Umur Bey ve Ali Bey adlı üç müslüman mahallesiyle Geb-rân-ı Yamak adlı bir gayr-ı müslim mahallesi bulunuyordu. Mahallelerde toplam olarak 184 müslüman, 40 gayr-ı müslim hâne vardı. Bu tahrirde Çirmen'e bağlı 58 köy mevcuttu. Bunlardan sadece 4 tanesinde gayr-ı müslim nüfus bulunmakta idi²³. Köylerde toplam 1406 hâne, 315 mücerred müslüman, 87 hâne gayr-ı müslim sâkindi. Çirmen kazâsında kasaba ve köylerde toplam olarak ise 1590 hâne, 315 mücerred müslüman, 127

¹⁸ Bk. BA, TD, nr. 50, s. 1. 1460-1470 arasında Çirmen'in iki müslüman ve bir hıristiyan mahallesi bulunmakta idi (Bk. T. Gökbilgin, *Edirne ve Paşa Livâsı*, s. 18-19). Çirmenle ilgili olarak ayrıca bk. Nicolaj Todorov, *La Ville Balkanique Aux XV^e - XIX^e Siècles, développement. Socio-économique et démographique*, Bucarest 1980, s. 38-39.

¹⁹ Bulgaristan'da Sofya Millî Kütüphanesi'ndeki şer'î siciller ve tezkerelere de başvurularak hazırlanan ve Balkan şehirleriyle ilgili bir araştırma için bk. Todorov, *La Ville Balkanique Aux XV^e-XIX^e Siècles*, Bucarest 1980.

²⁰ Umur Bey'in Çirmen'de bir imareti mevcuttu (T. Gökbilgin, *Edirne ve Paşa Livâsı*, s. 261-262). Ayr. bk. O. Nuri Peremeci, *Edirne Tarihi*, İstanbul 1940, s. 142.

²¹ T. Gökbilgin, *Edirne ve Paşa Livâsı*, s. 376.

²² III. Murad dönemine ait olan 651 numaralı defter tarihsiz olup, köyleri gösteren cetvelde tarafımızdan kolaylık olması için 1577 tarihli olarak gösterilmiştir.

²³ Bu dört köyden yalnız ikisi tamamen hıristiyan nüfusla meskündü. Diğer ikisinde ise müslüman ve hıristiyan nüfus karıştı.

hâne gayr-ı müslim yer almakta idi (Bk. Nüfus tablosu, s. 674)²⁴. 1515 tarihli bu tahrirde göre kazânın toplam nüfusu tahmînen 8.900 olup bunun % 92.87'si müslüman, % 7.13'ü gayr-ı müslim unsurlardan meydana gelmekteydi.

Aynı tarihte Hasköy kazâsı'nda ise Câmi (=Doğancı), Kethudâ Balı, Cullah (=Haraccı), Tekye (=Hacı İsmail), Sarrac İnebey (=Sofular), Hacı Kayalı ve Hacı Bâyezid (=Câbî Hoca) mahalleleri mevcuttu. Kasabada hepsi müslüman olmak üzere 270 hâne bulunmaktaydı. Kazâyâ tâbî 59 köyde de 1297 hâne 199 mücerred müslüman, 175 hâne 4 mücerred gayr-ı müslim nüfus vardı²⁵. Kazânın toplam nüfusu ise tahminen 8.913 olup, bunun % 90.14'ü müslüman, % 9.96'sı gayr-ı müslim teşekkülenden meydana geliyordu.

Akça Kızanlık'da, 1515'de kasabada 143 hâne 15 mücerred müslüman nüfus olmasına karşılık, hiç gayr-ı müslim kaydedilmemiştir. Mevcut 19 köyde ise 657 hâne 81 mücerred müslüman, 418 hâne 33 mücerred gayr-ı müslim nüfus sâkin bulunmaktaydı²⁶. Gayr-ı müslim nüfus, köylerden sadece üçünde vardı²⁷. Kazânın tahminî nüfusu 6.219 olup bunun % 65.86'sı müslim, % 34.14'ü gayr-ı müslim idi.

Yenice-i Zağra'da Câmi'-i Şerif, Temürtaş (=Helvacı), Hacı Musa, Yeni mahalle, Debbağan, Çölmekçi, Hatib (=Pabuçcu) ve Gönder ismini taşıyan sekiz müslüman mahallesi vardı. Bu mahallelerde 385 hâne oturmaktaydı. Kazâyâ bağlı 28 köyde ise 566 hâne, 72 mücerred müslüman, 91 hâne 19 mücerred gayr-ı müslim sâkindi. Toplam olarak kazânın nüfusu tahminen 5.301 olup bunun % 91.06'sı müslüman (4.827 kişi), % 8.94'ü (474 kişi) gayr-ı müslimdi.

Çırpan kazâsında da Karaman Fakih (=Kadı), Bakırlı, Yenice (=Halil Fakih), Hacı Ümid ve Câmi gibi müslüman mahalleleriyle bir Gebrân mahallesi bulunmaktaydı. Mahallelerde 150 hâne 94 mücerred müslüman nüfus bulunmasına karşılık, Gebrân mahallesinde hiç nüfus kaydedilme-

²⁴ Tahminî bir nüfus çıkarmak için hâneler beş ile çarpılıp, elde edilen sayıya mücerred nüfus eklenmiştir.

²⁵ Gayr-ı müslimler Temürce Şeyh, Gök Bütet, Kayalu Dere, Novasili (=Sucular) ve Evroz adlı köylerde sâkindiler.

²⁶ Bütün kazâda toplam 1218 hâne, 129 mücerred nüfus vardı.

²⁷ Bu köylerden Keçi Deresi ve Yassı Viran'da tamamen gayr-ı müslimler oturmaktadırlar. Akbaş adlı köyde ise çok az miktarda müslüman hâne mevcuttu (Bk. Köyler listesi, s. 664).

miştir. Yine kazâya bağlı 8 köyde de gayr-ı müslim nüfus bulunmuyordu. Buna karşılık 118 hâne 44 mücerredlik bir nüfus sâkindi. Kazada toplam olarak tahmini 1.478 müslüman nüfus yer almaktaydı.

Genel olarak ise 1515'de adı geçen kasabalarda toplam 1132 hane 109 mücerred müslüman, 40 hane gayr-ı müslim; köylerde ise 4.044 hane 711 mücerred müslüman, 681 hâne 56 mücerred gayr-ı müslim ki toplam olarak 5.176 hâne 820 mücerred müslüman, 721 hane 56 mücerred gayr-ı müslim mevcuttu²⁸. Buna göre ise % 86.66'sı müslümanlardan, % 13.34'ü gayr-ı müslimlerden oluşmaktaydı.

Kanunî devrinde yapılan 1530 tarihli tahrirde hiçbir kasabada gayr-ı müslim nüfus kaydedilmemiştir. Bu arada Çirmen'de daha önceki tahrirde adı geçen Gebrân mahallesi de bu defa keydedilmemiştir. Bu durum, gayr-ı müslim nüfusun başka bir yere göçtüğü veya devlet tarafından nakledildiği ihtimalini akla getirmektedir. Bununla birlikte III. Murad döneminde yapılan tahrirde, bu mahalle sâkinlerinin şehre yeniden geldikleri ve deftere kaydedildiklerini görmekteyiz. Buna mukabil kasabalarda müslüman mahalleler aynen kalmıştır. Kasabalardaki nüfus ise Akçe Kızanlık ve Çırpan hariç belli miktarda azalma göstermiştir. Nitekim 1515 tarihinde bütün kasabaların toplam nüfusu 1.132 hâne 109 mücerred iken 1530'da 1.110 hâne 431 mücerrede düşmüştür. Köylerde ise hem müslim nüfusta, hem de gayr-ı müslim nüfusta artış görülmektedir. Buna karşılık köy sayısı 172'den, 166'ya inmiştir. Ancak kazâların toplam nüfusu, 6.616 hâne 1864 mücerred müslüman (% 88.04), 944 hâne 28 mücerred de gayr-ı müslim (% 11.96) olarak artmıştır²⁹. Bunun yanısıra Çirmen, Hasköy, Yenice-i Zağra ve Akça Kızanlık'da bulunan müsellemler ile yamaklara ait çiftlik ve ocakları da önemli sayıya ulaşmaktaydı³⁰.

	Müsellemler	Yamak	Ocak	Çiftlik
Çirmen	215 neferen	629 neferen	71 aded	187 aded
Hasköy	201 neferen	597 neferen	57 aded	160 aded
Zağra	142 neferen	442 neferen	47 aded	121 aded
Kızanlık	79 neferen	206 neferen	21 aded	4 aded
TOPLAM	637	1874	196	513

²⁸ Tahminen 26.700 müslüman, 4.111 gayr-ı müslim nüfus bulunmaktaydı (Bk. Nüfus Cetveli s. 676).

²⁹ Tahminî olarak 34.944 müslüman, 4.748 gayr-ı müslim idi.

³⁰ BA, TD, nr. 370, s. 357.

Burada şurası önemle belirtilmelidir ki, yamak ve müsellemler sayıları, yukarıda açıkladığımız kasaba ve köyler nüfusuna dahil edilmemiştir. Bu bakımdan cetvelde verilen rakamlar da asıl nüfusa eklenecek olursa müslüman nüfus yaklaşık olarak $34.944 + 10.547 = 45.491$ 'e ulaşacaktır³¹. Bu ise, gayr-ı müslimlere göre müslüman nüfusun % 90.55 gibi çok yüksek bir orana sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Aynı tarihte, Silistre Livâsı'na tâbi bulunan Yanbolu kazâsının nefsinde 246 hâne 60 mücerred, köylerinde de 1231 hâne 259 mücerred müslüman nüfus yer almaktaydı. 75 köyün yer aldığı bu kazâda sadece 5 köyde gayr-ı müslim nüfus vardı ki bu da 41 hâne 8 mücerred idi. Kasabada 13 mahalle bulunuyordu ve bunların hepsi de müslüman mahalleliydi (Bk. Köyler listesi, s. 664-666).

III. Murad devrinde yapılan tahrîrde ise gerek nüfusta, gerekse köy sayısında hayli farklılıklar göze çarpmaktadır. Bununla beraber Çirmen kasabasının önemini hayli yitirdiği, buna mukabil Edirne-Belgrad yolu üzerinde bulunup aynı zamanda bir menzil ve derbend vazifesi gören Cısr-i Mustafa Paşa'nın, biri Gebrân olmak üzere Câmî'-i şerîf, Mahalle-i Atîk ve Mahalle-i Cedîd adlarında dört mahallesi ile 150 hâne 71 mücerredlik bir yerleşim merkezi haline geldiği görülmektedir. Nitekim Çirmen kasabasının nüfusu 1515 tarihine nazaran yaklaşık % 67 azalarak müslim nüfus 79 hâne 30 mücerrede inmiş, ancak gayr-ı müslim nüfus çok cüz'î bir artışla 47 hâne 11 mücerrede çıkmıştır (bk. Nüfus tablosu, s. 667). Kırsal kesimdeki nüfus ise önemli bir artışla 2.237 hâne 622 mücerrede yükselmiştir³². Nitekim buna bağlı olarak köy sayısında büyük bir artış görülmektedir³³. Öte yandan Hasköy kazâsı'nın gerek nefsinde gerekse köylerindeki nüfusta da önemli artışlar olmuştur³⁴. Bu tahrirde kasabada 319 hâne 58 mücerred, köylerde de 3.870 hâne 1.314 mücerred müslüman nüfus varken, buna karşılık 668 hâne 65 mücerred gayr-ı müslim nüfus bulunuyordu. Bununla bağlantılı olarak köy adedi de 120'ye çıkmıştı. Kazâdaki tahminî nüfus ise 22.317 müslüman (% 86.76), 3.405 gayr-ı müslim olarak (% 13.24) hesaplanmaktadır.

³¹ Neferen nüfus hâne ve mücerredin toplamı olduğundan, burada beşte biri mücerred olarak alınmıştır. Her hâne beş ile çarpılmış ve mücerred eklenerek tahminî nüfus bulunmuştur.

³² Bu nüfusun 1810 hâne 586 mücerred müslüman (yaklaşık 9636 kişi, % 81.61), 427 hâne 36 mücerred gayr-ı müslim (yaklaşık 2171 kişi, % 18.39) idi.

³³ 1515'de 58, 1530'da 59 olan köy sayısı, bu son tahrirde 88'e yükselmiştir.

³⁴ Kasabada mevcut yedi mahalleden Hacı Kayalı mahallesi bu defterde kaydedilmemesine rağmen, Osman Fakih isminde yeni bir mahalle kaydı görülmektedir.

Akça Kızanlık'ta da yine büyük bir artış gözlenmektedir. Nitekim bu kasabada önceki tahrirlerin aksine Câmî-i Şerif, Musalla, Aşıklar ve Türkmen gibi isimler taşıyan 4 mahalle kaydedilmiştir. Kasabadaki nüfus ise 1530 tarihine göre % 126 oranında bir artış göstererek 338 hâne 108 mücerrede yükselmiştir. 1530'a göre 20'den 30'a çıkan köy sayısı ile orantılı olarak nüfus da yükselmiş, 2.307 hâne 535 mücerred müslüman, 548 hâne 56 mücerred gayr-ı müslim olmuştur³⁵. Köylerdeki nüfus artışı ise % 147'ye ulaşmıştır³⁶.

Yenice-i Zağra'da kasabada önemli bir gelişme görülmezken, 37'ye çıkan köy sayısı ile birlikte nüfusda da artış olmuştur. Kasabada 326 hâne 2 mücerred, köylerde de 1610 hâne 343 mücerred nüfus bulunmakta olup bunların hepsi müslümandı. Bir önceki tahrirde göre ise nüfus oranı yaklaşık % 129 civarındaydı.

Çırpan kasabasında bu tahrirde onüç hanelik bir Gebrân mahallesi görünüyor. Diğer taraftan şehirde müslim nüfus da artarak 226 hâne 169 mücerred'e ulaşmıştır. Bununla beraber kazâya bağlı köy sayısı 5'e inmiş, buna mukabil nüfusta ise 128 hâne 32 mücerred müslüman olmak üzere bir miktar artış meydana gelmiştir.

Yukarıda bahis konusu ettiğimiz kazâların toplam nüfusuna gelince: 1515'de tahminî olarak toplam 30.811 olan nüfusun 26.700'ü müslim (% 86.66), 4.111'i (% 13.34) gayr-ı müslim; 1530 yılında Yanbolu da dahil toplam 39.692 olan nüfusun 34.944'ü (% 88.04) müslüman, 4.748'i (% 11.96) gayr-ı müslim; tahminî 1577 tarihinde 67.471 olan nüfusun 58.625'i (% 86.89) müslüman, 8.846'sı da (% 13.11) gayr-ı müslim idi (Bk. Son kısımda Nüfus Tablosu, s. 676). Ayrıca nüfusun birbirine oranı aşağıda Tablo-I'de gösterilmiştir.

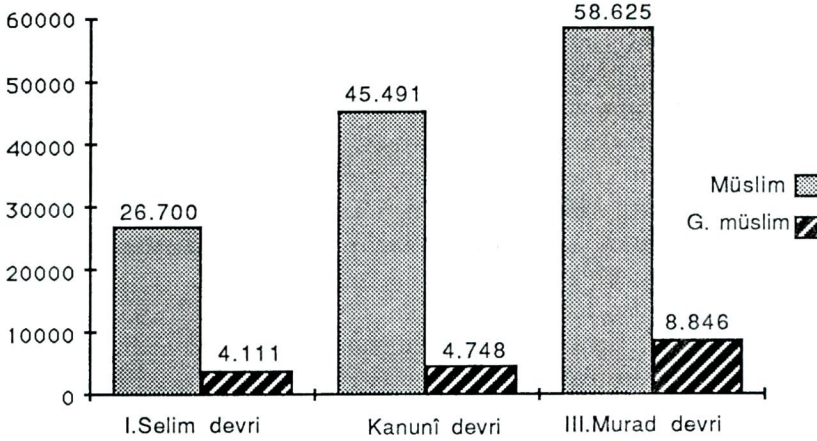
Ancak şurası da belirtmelidir ki, 1530 tarihli tahrirde olduğu gibi, bu tahrirde de en aşağı 10.000'in üzerinde müselleme ve yamak olduğu göz önüne alınacak olursa bu rakkam büyük ölçüde değişecektir.

651 numaralı tahrirde görülen bu derecedeki nüfus artışı, sadece doğal sebeplerden, yani doğumlardan değil, Anadolu'dan yeni ahali iskânı dolayısıyla olsa gerektir. Zira bir önceki tahrirde adları bulunmayan Koz-

³⁵ Tahminî olarak nüfus 12.070 müslüman (% 81.19), 2796 gayr-ı müslim (% 18.81) şeklindeydi.

³⁶ Kazânın toplam tahminî nüfusu 16.664 olup bunun 13.868 müslüman (% 83.22), 2.796'sı (% 16.78) gayr-ı müslim idi.

TABLO - I



luca, Kılağuzlu, Dânişmendlü, Kangal, Koyuncalı Yörükleri, Keçililer, Yörük Obası gibi bazı köylerin, isimlerinden Anadolu'dan nakledildikleri ihtimali ortaya çıkmaktadır.

1530 tarihli tahrirden öğrendiğimize göre Çirmen kazâsı'nda 11 sipahi, 20 imam, 1 câmi, 2 mescid, 2 zaviye, 1 hamam, 13 dükkân, 20 değirmen, 2 mezraa, 7 bağ-bahçe mevcut olup evkaf ve emlak geliri 64.210, bütün hâsılı ise 224.474 akça idi³⁷. Zağra kazâsı'nda 9 sipahi, 18 imam, 1 hatib, 1 câmi, 2 mescid, 2 zaviye, 1 hamam, 25 dükkân, 4 değirmen, 70 nefer çeltükcü, 3 çiftlik bulunuyordu. Kazâdaki timar ve evkaf hâsılı ise 162.736 akça idi³⁸. Akça Kızanlık kazâsı'nda 15 imam, 1 müezzin, 1 câmi, 2 mescid, 1 hamam, 12 dükkân, 1 bozahâne, 3 mezraa, 3 çeltükcü, 2 bahçe, 7 hâne 4 mücerred küreciyân, 38 hâne 15 mücerred Tatar yer almaktaydı³⁹. Çırpan kazâsı'nda 7 imam, 1 hatib, 1 câmi, 1 mescid, 1 hamam ve 1 dink ile 26 hâne çeltükcü bulunmaktaydı. Kazânın toplam hâsılı da 40.355 akça idi⁴⁰. Nihayet 9 mezraası olan Hasköy kazâsı'nda 54 imam, 2 câmi, 8 mescid, 3 zaviye, 1 hamam, 2 çiftlik, 6 bahçe, 3 değirmen, 1 dink mevcuttu⁴¹.

³⁷ BA, TD, nr. 370, s. 321-326.

³⁸ TD, nr. 370, s. 327-330.

³⁹ TD, nr. 370, s. 331-334.

⁴⁰ TD, nr. 370, s. 335-336.

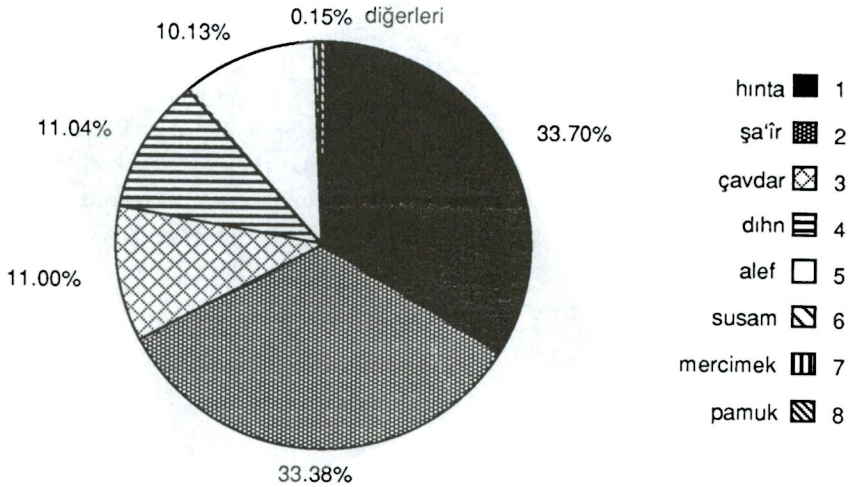
⁴¹ TD, nr. 370, s. 337-342.

Defterdeki kanunnâmelerden ise kazâlarda hayli hareketli bir ticaret hayatı olduğu anlaşılıyor. Nitekim Çirmen, Akça Kızanlık, Hasköy ve Yenice-i Zağra'da satılan her kul veya cariyeye için, hem satandan hem de alandan dörder akça alınması hükmü yer almaktaydı. Yine pazarda satılan at, öküz, inek gibi hayvanlar için alıcıdan ve satıcıdan ikişer akça tahsil ediliyordu. Kanunnâme'den öğrendiğimize göre bu şehir pazarlarında üzüm, incir, kavun, karpuz, elma, armut, soğan, sarmısak, çavdar, arpa, buğday, pirinç, darı, mercimek, susam, ceviz, keten, kenevir, bal, yağ v.s. satılmaktaydı. Ayrıca ağaç ürünleri (mertek, tahta, pedavra) ile tuz, aba ve sığır gönü alım-satımı yapıldığı da anlaşılıyor (Bk. Kanunnâmeler, s. 670-671). Koyun kesiminde ise şehrin kasaplarının korunması için yerli kasabın kestiği dört koyundan bir akçe alınırken, dışardan gelenden iki koyuna bir akçe alınmaktaydı. Defterlerden, pazarlanan bu malların ve ürünlerin hemen hepsinin kazâların kendi mahsulü olduğu görülmektedir. Nitekim 651 numaralı defterden meselâ Çirmen kazâsı'nın ziraî mahsulleri aşağıda II. Tabloda görülmektedir (pamuk ve erzen hariç, diğerleri kile olarak verilmiştir):

Ziraî Mahsullerin Dağılışı

Hinta	Şa'ir	Çavdar	Dıhn	Alef	Mercimek	Susam	Pamuk	Erzen
9286	9196	3030	3042	2789.5	64	103.9	40	3

TABLO-II



Buna mukabil Çirmen'de çeşitli ziraî ürünlerden alınan öşür ve resimler ise:

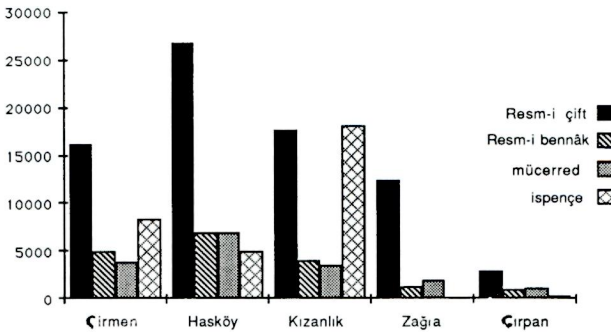
Öşr-i Kovan	Öşr-i Meyve	Öşr-i Bostan	Öşr-i Ketan	Öşr-i Kenevir	Öşr-i Ceviz	Öşr-i Bağ
4017	3400	3439	3109	389	1722	1942

Listeden Çirmen'de alınan öşürün toplam olarak 18.018 akça olduğu görülmektedir. Ayrıca resm-i kışlak 1900, resm-i duhan 761, resm-i ağıl 325, resm-i çayır ile sazlık 823, resm-i âsiyab 1695, âdet-i aġnâm 1250 akçe idi.

Reâyâdan alınan vergiye gelince: Çirmen, Hasköy, Akçe Kızanlık, Yenice-i Zağra ve Çirpan kazâlarında toplam olarak aşağıdaki şekilde bir tablo arz etmekteydi:

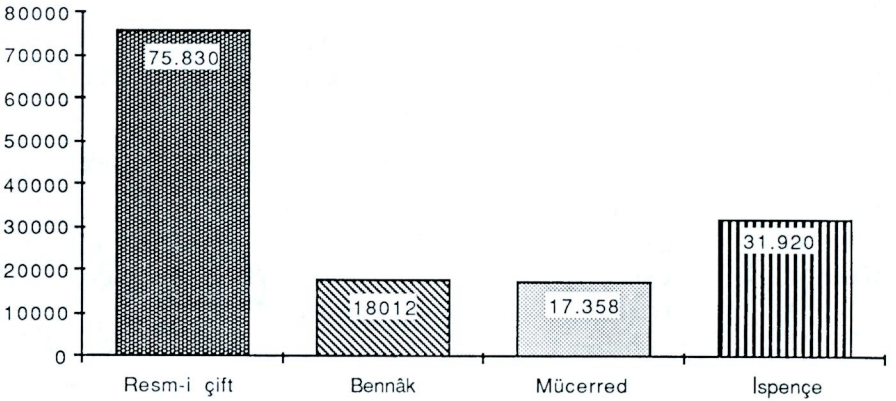
	Resm-i Çift	Resm-i Bennâk	Mücerred	İспенçe
ÇİRMEN	16.082	4.908	3.924	8.475
HASKÖY	26.818	6.900	6.942	5.050
KIZANLIK	17.644	3.996	3.498	18.045
ZAĞRA	12.460	1.248	1.956	25
ÇIRPAN	2.826	960	1.038	325
TOPLAM	75.830	18.012	17.358	31.920

Adı geçen kazâlarda alınan çift resmi 75.830, bennâk resmi 18.012, mücerred resmi de 17.358 akçe idi. Gayr-ı müslimlerden İспенçe olarak ise toplam 31.920 akçe alınıyordu (Bak. Tablo-III).



Yukarıda tabloda da görüldüğü üzere müslümanların vermeye mükellef tutuldukları *resm-i çift*, *resm-i bennâk* ve *mücerred resm-i* ile gayri-müslim unsurların ödedikleri *ispençe* arasında çok büyük bir fark görülmektedir (Bk. Tablo-IV).

TABLO-IV



Doğrudan ellerinde bulunan toprağa karşılık alınan çift ve bennâk resimleri onların sahip oldukları toprağı da aşağı yukarı ifade etmektedir. Zira Osmanlı sancak kanun-nâmelerine bakılacak olursa, genelde âlâ olarak vasıflandırılan sulu arazilerden 60 dönüm, evsat olarak vasıflandırılan yerlerden 80 dönüm, ednâ olarak vasıflandırılan ve nadasa bırakılan topraklardan ise 120 ilâ 150 dönüm bir çiftlik itibar edilmektedir⁴². Kanun-nâmelerde çeşitli sancaklarda bir çiftlik yerden alınan ve resm-i çift olarak adlandırılan verginin de 22 akçeden 50 akçeye kadar çıktığı görülüyor⁴³. Aynı şekilde Bennâk resmi de kanun-nâmelerde 12 akçe olarak belirtilmiştir. Ancak bennâklerden ekinli bennâk olarak bilinenleri yarım çiftlik veya

⁴² Bk. Ö.L. Barkan, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Mâlî Esasları, Kanunlar*, İstanbul 1943, s.8, 47, 131.

⁴³ Bk. Halil İnalçık, "*Osmanlılarda Raiyyet Rûsûmu*", *Belleten*, XXIII/92, Ankara 1959, s.584-585. *Çirmen livâsında resm-i çift* 22 akçe, bennâk resmi 12, mücerred resmi ise 6 akçe olarak alınmıştır.

daha az toprağa sahip olup, Caba bennâk olarak adlandırılanlar ise herhangi bir toprağa sahip değillerdi⁴⁴.

İşte bu hususlar çerçevesinde, söz konusu kazâların münbit toprakların bulunduğu yerlerde olduğu da göz önüne alınarak, bir çiftlik yeri ortalama 80 dönüm kabul edecek olursak, buna ekinli bennâk olanları da eklediğimiz takdirde itibarî olarak müslüman halkın ziraat yaptıkları toprakları tesbit edebiliriz⁴⁵. Aynı şekilde resm-i çift karşılığı gayr-ı müslimlerden alınan ispençeden de, gayr-ı müslimlerin elindeki toprakları belirleyebiliriz. Bu durumda dönüm olarak:

	Müslim toprakları	G. Müslim toprakları
ÇİRMEN	63.380 (% 70.03)	27.120 (% 29.97)
HASKÖY	103.270 (% 86.47)	16.169 (% 13.53)
KIZANLIK	67.490 (% 53.88)	57.760 (% 46.12)
ZAĞRA	46.320 (% 99.83)	80 (% 00.17)
ÇIRPAN	11.040 (% 91.39)	1.040 (% 8.61)
TOPLAM	291.500	102.160

şeklinde bir vaziyet çıkar. Bu itibarî miktarlara nazaran, sancak topraklarının % 74.05'inin müslüman ahalinin, % 25.95'inin de gayr-ı müslim ahalinin elinde olduğu gibi bir neticeye ulaşılır (Bk. Tablo-V).

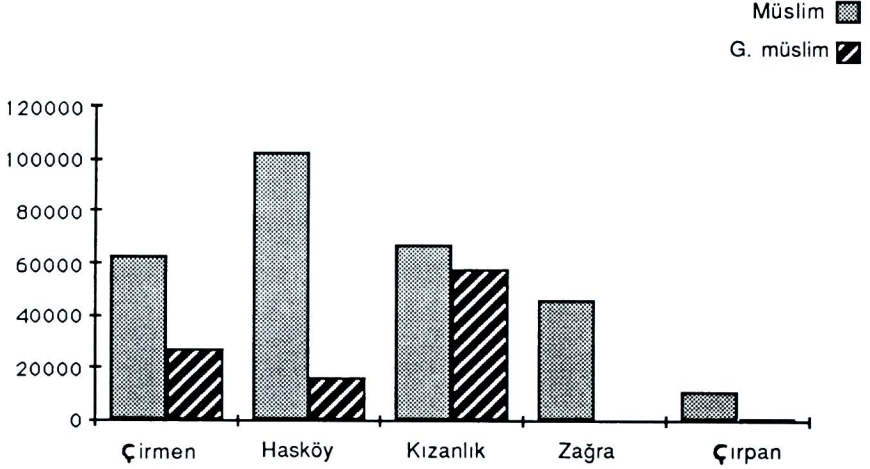
Bu durumda toprağın nüfuslarla orantılı olarak dağılmadığı görülmektedir. Zira 1530 tarihinde Yanbolu hariç Çirmen, Hasköy, Kızanlık, Zağra ve Çırpan'da % 89.28 müslüman nüfusa karşılık % 10.72 oranında gayr-ı müslim bulunmaktaydı.

Şehir ve köylerde oturan müslüman ahali, yukarıda da belirttiğimiz gibi büyük bir çoğunlukla Anadolu'da nakledilmiş veya sürgün usûlüyle iskân edilmiş Türk unsurdan meydana gelmiştir. Nitekim kasabalarda oturanların teşkil ettikleri mahalleler, isimlerinden ahali tarafından kurul-

⁴⁴ Söz konusu kazâlarda alınan bennâk resimlerinden ekinli bennâk olanlarını tam sıhhatli olmasa bile yaklaşık bir biçimde tesbit etmek mümkün olmaktadır. Zira Çirmen livâsı tahrir defterlerinden anlaşıldığına göre ekinli bennâkden 12 akçe, caba bennâkden de 9 akça alındığı anlaşılmaktadır (Bennâk için ayrıca bk. H. İnalçık, "Bennâk", El², II, 1169-1170; Aynı mlf., *Osmanlılarda Raiyyet Rûsûmu*, s.589).

⁴⁵ Ekinli bennâkler ortalama 10 dönüm üzerinden alınmıştır.

TABLO - V



duğunu gösteriyor. Meselâ Çirmen'de İmâret-i Umur Bey, Ali Bey mahallesi, Câmî-i Şerif mahallesi; Hasköy'de Tekye, Sarrac İnebey, Osman Fakih; Akça Kızanlık'da Câmî-i Şerif, Türkmen mahalleri; Zağra'da Câmî-i Şerif, Temürtaş, Yeni mahalle, Debbağan; Çırpan'da Karaman Fakih, Yenice mahalle, Câmî mahallesi ve Yanbolu'da Câmî mahallesi, Bahadır Bey, Seyyid İsâ, Yusuf Han, Veli Kadı, Kadı Yakub, Aydoslu, Hacı Mustafa, Tur Ali, Kara Dânişmend ve Şehre Küstü gibi mahalleler şüphe götürmez biçimde sâkinleri tarafından kurulmuştur. Zira, bir kısmının bizzat sâkinlerinin geldiği Anadolu'daki yerleşim yerlerinin, bir kısmının fethe iştirak eden dervişlerin, bir kısmının yörüklerin ve bunların kethüdâlarının ismini taşımaları, bir kısmının ise yeni kurulduğu için Yeni adıyla zikredilmesi ve nihayet bu mahallelerin tamamen müslüman nüfusla meskûn olması, bu fikri kuvvetlendirmektedir.

Öte yandan köyler de Anadolu menşeli isimler taşımaktadırlar. Bunlardan bazıları Anadolu'ya ait mühim yerleşim merkezlerinin adını almış olup, sâkinlerinin de oralardan geldiğini ispat etmektedir. Meselâ Çirmen'de Saruhanlı, Kangallı, Germiyanlı, Aladağ, Karaman, Sorgunlu; Hasköy'de Balıkesirli, Karasili, Gönenli, Dânişmendlü, Kangal, Karaman, Karaman-deresi, Ayvacık, Köprülü, Ahlatlı; Akça Kızanlık'da Saruhanlı;

Yenice-i Zağra'da Çerkeşlü, Hamidlü, Gönenli, Manyaslı, Mezidli, Ulubatlu, Çanlı; Çırpan'da Aydınlu; Yanbolu'da Söke, Karesilü, Bitlis, Karahisarlu, Aladağlı, Dânişmendlü gibi isimler o bölgelerden geldiklerini göstermektedir ⁴⁶. Ayrıca bazıları da Dânişmendlü, Eymürlü, Salurlu, Kirmanlı, Oğuz Han, İğdirli, Bahadırlu gibi Oğuz boylarına ait teşekküllerin isimlerini taşımaktadır. Yine Süleymanca Obası, Aflaganlu, Kırıklı, Mustaf Hoca Yörükleri, Hüsamcı Obası, Ali Obası, Koyuncalı Yörükleri, Koca Salih Yörükleri, Bayram Obası, Kadı Yörükleri, Alalar Yörükleri, Ayvacık Yörükleri, Yörük Obası, Eylediklü Obası, Göçeri gibi Türkmen obalarının adlarını almışlardır. Bütün bunlardan başka, Karlı, Örencik, Fındıklı, Kovancılı, Gödelü, Pusadlı, Kurtbasan, Keçi-deresi, Aytemürlü, Boğacık, Yenice, Akpınar, Harmanlu, Sarıyar, Deveboynu, Akova, Kiraslı, Öksüzler, Kulağuzlu, Dereköy v.s. hemen hepsi isim yönünden Anadolu'dakilerle aynıdır. Meselâ Örencik isminde Anadolu'da 48; İğdir isminde 18, Eymür isminde 25, Dânişmend isminde 23, Sorgun veya Sorgunlu isminde 24, Karlı isminde 15, Kovanlı veya Kovancılı isminde 22 köy mevcuttur ⁴⁷.

Türk nüfusun bu derece yoğun olmasına rağmen Osmanlı Devleti, İslâm hukuku prensiplerine uygun olarak her milleti, din, dil ve kültüründe serbest bırakmış ve bir eritme politikası uygulamamıştır. Bu durum tahrirlerdeki kayıtlardan da anlaşılmalıdır. Zira yeni müslüman olanlar "*Ne müslim*" şeklinde kaydedilirdi. Bunun yanısıra kasabalarda gayr-ı müslimler için ayrı mahalleler teşkil edilmesi, köylerin ise sadece 22'sinde müslim ve gayr-ı müslim nüfusun birlikte bulunması gibi hususlar bu fikri kuvvetlendirmektedir ⁴⁸.

Sonuç olarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun daha Rumeli'ye ilk geçişiyle birlikte topraklarına dahil ettiği bu sahalar, görüldüğü üzere büyük ölçüde fetihle birlikte yerlerini terkeden yerli ahalinin arkasından Türk nüfusuyla dolmuştur. Nakledilen bu nüfus, bölgenin yollar üzerinde bulunması ve geniş ziraat sahalarına sahip olması dolayısıyla ziraat ve tica-

⁴⁶ Çirmen sancağı, fethinden sonra pekçok meşhur kimseye tevcih edilmişti ki bunlardan Karamanoğlu Pîr Ahmed'in kardeşi Karaman Bey, yine Karamanoğullarından İsâ Bey, Dulkadiroğullarından Şehsuvar Bey ile Alâüddeve Beyler ve Canik beyi Alpaslanoğlu Hüseyin Bey sayılabilir (Bk. T. Gökbilgin, *Edirne ve Paşa Livâsı*, s. 13). Bu sebeple de bu bölgelerle ilgili köy isimlerine sıkça rastlanmaktadır.

⁴⁷ Bk. *Köylerimiz*, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1968.

⁴⁸ Bütün kazâlarda mevcut 360 köyden 53'ünde gayr-ı müslim bulunup, bunun 31'inde ise müslüman nüfus mevcut değildi (Bk. Köyler Listesi).

retle meşgul olmuş, bu bakımdan kasabalar devirlerine göre hiç de küçümsenmeyecek bir büyüklüğe ulaşmıştır. Ekonomik açıdan ulaşılan seviye, Osmanlı şehir mimarisinin bir neticesi olarak, câmi, hamam, kervansaray, imaret, medrese, zaviye gibi tesislerin yapılmasıyla, sosyal ve kültürel alanda da en üst düzeyine çıkmıştır.

ÇİRMEN KAZASI*

Köyler Listesi	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Mahalleleler												
Câmi-i Şerif Mahallesi	76	50	40	—	16	11	—	—	—	—	—	—
Ali Bey Mahallesi	41	27	14	—	2	9	—	—	—	—	—	—
İmâreti[-i Umur Bey]	67	41	25	—	23	10	—	—	—	—	—	—
Gebrân-ı Yamak Mah.	—	yok	—	—	yok	—	40	yok	58	—	yok	—
Köyler												
Yenice-i Müslümanlar	83	74	73	36	55	57	—	—	—	—	—	—
Has Obası	42	37	29	12	14	21	—	—	—	—	—	—
Draguşta (Dragustina)	5	5	—	—	—	—	25	34	32	—	1	—
Kovancılar	17	17	39	1	5	21	—	—	—	—	—	—
Rahmanca	30	17	yok	—	5	yok	—	—	yok	—	—	yok
Buldu	31	21	yok	9	6	yok	—	—	yok	—	—	yok
Yenice	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	34	yok	yok	4	yok
Oğuz Han	22	21	yok	8	13	yok	—	—	yok	—	—	yok
Ahad Kösem (Köse Ahad)	yok	8	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—	yok
Delü Mihâl (Koyunlu ve Tatar Ahmed)	33	36	yok	7	9	yok	—	—	yok	—	—	yok
Otluk Hacı (Hacıköy)	26	25	27	6	6	2	—	—	—	—	—	—
Salurlu	41	38	yok	16	10	yok	—	—	yok	—	—	yok
Has Beylü (İdris Bey)	18	16	38	3	7	—	—	—	—	—	—	—
Bondalaki	11	11	yok	—	—	yok	—	7	yok	—	—	yok
Alemdar Bükü	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	8	yok	yok	—	yok
Delü İlyas	27	28	yok	8	5	yok	—	—	yok	—	—	yok
İlyasça	23	23	17	4	4	4	—	—	—	—	—	—

* "Yok" olarak belirtilmiş köyler, o tarihli defterde bulunmamaktadır.

Köyler Listesi	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Saruhanlu	27	30	36	8	14	12	—	—	—	—	—	—
Gödelü	22	21	66	8	8	1	—	—	—	—	—	—
Pusadlu	14	14	14	2	2	4	—	—	—	—	—	—
Kurtbasan	12	13	9	7	1	4	—	—	—	—	—	—
Dimitri	9	10	14	6	3	2	—	—	—	—	—	—
Önlü Yunus	17	17	16	6	9	4	—	—	—	—	—	—
Kangal(h)	20	27	34	4	6	24	—	—	—	—	—	—
Demürcülü (Demirci)	7	13	7	3	3	—	—	—	—	—	—	—
Bügdüz (=Hasanca)	16	15	yok	3	1	yok	—	—	yok	—	—	yok
Sibükü	7	8	24	3	1	—	—	—	—	—	—	—
Hisarlu (Hisarlık)	49	61	42	18	15	21	—	—	—	—	—	—
Tuzaklu	31	28	17	4	12	4	—	—	—	—	—	—
Adaçalı	32	19	25	6	11	3	—	—	—	—	—	—
Fındıklı	29	27	25	20	15	36	—	—	—	—	—	—
Karlı (= Obacık) köyü	11	9	18	1	—	22	—	—	—	—	—	—
Melik Ören (Kara Doğan)	13	14	yok	3	4	yok	—	—	yok	—	—	yok
İnceli	11	9	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Koçaş	27	21	17	10	14	4	—	—	13	—	—	—
Dikikli (Deyneklî?)	41	37	41	13	13	22	—	—	—	—	—	—
Habibce	36	46	40	12	21	40	—	—	—	—	—	—
Germiyanlu	8	8	8	—	4	10	—	—	—	—	—	—
Derzi	14	11	13	3	8	9	—	—	—	—	—	—
Harmanlu	34	37	101	9	7	12	—	—	—	—	—	—
Tatar	yok	7	—	yok	—	—	yok	—	19	yok	—	—
Ak Ovalı ma'a Kara Hisarlu*	17	15	10	—	3	—	—	—	—	—	—	—

* Tahrir Defteri, nr. 651, s. 74'de "Akovalı ma'a Yeniceköy".

Köyler Listesi	Müslüman - Türk						Gay-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Se nel er	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Yunaklu	yok	2	43	yok	1	—	yok	—	—	yok	—	—
Rum Paşalı**	12	8	7	4	4	3	—	—	10	—	—	—
Süleymanca Obası (=Babacık)	18	17	23	4	4	9	—	—	—	—	—	—
Köseler	16	15	yok	2	1	yok	—	—	yok	—	—	yok
Aflaganlu	39	23	14	3	3	3	—	—	—	—	—	—
Doğancı ma'a Kocacı	20	27	24	6	8	3	—	—	—	—	—	—
Kırıklı	41	38	13	5	4	18	—	—	—	—	—	—
Önlü	20	20	17	4	8	7	—	—	—	—	—	—
Pınarca ma'a Hacı***	yok	—	42	yok	—	—	yok	—	—	yok	—	—
Çavdarlı (=Akviran)	—	—	—	—	—	—	22	22	17	—	—	—
Akbaşlı	51	38	47	5	9	48	—	—	—	—	—	—
Bektaş (=Fındıcık Pınarı)	—	—	14	—	—	4	15	13	—	—	—	—
Kızan	13	12	—	3	5	—	—	—	60	—	—	—
Aladağ	39	36	—	7	10	—	25	44	18	—	—	—
Su Sığırı	30	30	yok	7	15	yok	—	13	yok	—	—	yok
Kara Ağaç	yok	51	yok	yok	—	yok	yok	8	yok	yok	—	yok
Karabağ	90	2	yok	—	—	yok	—	197	yok	—	9	yok
Alaköy	18	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Ece Gönce (=Köse Ege)	14	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Kunaş	4	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Mızrablı	19	yok	10	—	yok	—	—	yok	—	—	yok	—
Kadı (=Lofça Viran)	27	yok	4	3	yok	3	—	yok	58	—	yok	—
Ziyaret-beleni	22	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok

** Tahrir Defteri, nr. 651, s. 49'da mezkur köyün Ketenlik-alanı adlı mezraası da beraber kaydedilmiştir.

*** Tahrir Defteri, nr. 651, s. 96'da yalnız "Pınarca".

Köyler Listesi	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Gevgil-deresi	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	53	yok	yok	—
Akpınar	yok	yok	23	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Salihler	yok	yok	14	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Akpınar	yok	yok	23	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Komadı	yok	yok	35	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Dikiliviran (Aşıkderesi)	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Yatacık	yok	yok	15	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—
Arklı yük	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	8	yok	yok	—
Çeşnici	yok	yok	11	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	—
Demürhanlu	yok	yok	24	yok	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	—
Boğarı	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Bürkehan	yok	yok	11	yok	yok	1	yok	yok	57	yok	yok	—
Eymir(?) ve Kulaklı	yok	yok	27	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	—
Kusta(?) ma'a Bahadır	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Mustafa Hoca(Yörükler)	yok	yok	20	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Dursun	yok	yok	41	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—
Tüfenkçi Lutfi	yok	yok	12	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Belen-viran(=Kara Turhan)	yok	yok	7	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—
Karaman Mahallesi	yok	yok	19	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Eğribük (=Yeniceköy)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	22	yok	yok	—
Kara Zago (?)	yok	yok	6	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—
Adihanlu	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	39	yok	yok	—
Komadı	yok	yok	12	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Sarıyer	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Yeni Yayalar	yok	yok	43	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Kara Hisarlı	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—

Köyler Listesi	Müslüman - Türk						Gay-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Kavlak Hamza ma'a Horzum	yok	yok	21	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Koca İnlü	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Kovanlucak	yok	yok	7	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Sülebey	yok	yok	4	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Ayalar	yok	yok	70	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—
Sorgunlu	yok	yok	56	yok	yok	35	yok	yok	31	yok	yok	4
Kara Evcüler	yok	yok	29	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—
Kara Hisarlı	yok	yok	39	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Divâne İlyas	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Deveboynu	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Durmuşlar	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Katukcu ve Eğinbükü	yok	yok	52	yok	yok	15	yok	yok	—	yok	yok	—
Aslıhan ve Karapazarlı	yok	yok	16	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Harlı (—İşıklı)	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Kara Güden	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	15	yok	yok	—
Nusretli	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	6	yok	yok	—
Yarımcı Güvendik	yok	yok	49	yok	yok	16	yok	yok	—	yok	yok	—

HASKÖY KAZASI

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Seneler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Mahalleler												
Cami (=Doğancı) Mah.	66	39	116	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kethüdâ Balı Mah.	37	29	55	—	10	7	—	—	—	—	—	—
Cüllah (=Haracı) Mah.	29	24	19	—	15	6	—	—	—	—	—	—
Tekye (Hacı İsmail) M.*	34	27	47	—	27	17	—	—	—	—	—	—
Sarrac İnebey (Sofular)	41	31	55	—	15	3	—	—	—	—	—	—
Hacı Kayalı Mah.	41	23	yok	—	11	yok	—	—	yok	—	—	yok
Hacı Bâyezid(=Câbî Hoca Mah.)	22	19	16	—	5	1	—	—	—	—	—	—
Osman Fakih	yok	yok	34	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Köyler												
Balıkesri (=Karacaköy)	18	13	10	1	3	3	—	—	—	—	—	—
Kara Halil	9	22	yok	—	11	yok	—	—	yok	—	—	yok
Akbaş(lı)	41	34	38	9	8	27	—	—	—	—	—	—
Eymür-i Büzürk	48	48	50	12	12	35	—	—	—	—	—	—
Eymür(li)-i Küçük	27	21	44	7	8	19	—	—	—	—	—	—
Boğacık (=Boğacıklı)	33	32	101	3	7	36	—	—	—	—	—	—
Almalı (=Hasobası)	23	25	14	3	7	10	—	—	—	—	—	—
Sevlekli	6	9	27	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Çakırlı	12	6	8	2	3	4	—	—	—	—	—	—
Ilıca (=Buğdaycı)**	5	18	40	2	—	16	—	—	10	—	—	—
Yakub-ogulları (=Hüsamcı Obası)	26	6	30	—	—	13	—	—	—	—	—	—
Yağma ma'a Eğercilü	60	58	154	6	16	42	—	—	—	—	—	—

* TD, nr. 50 ve TD, nr. 370'de "Tekye" mahallesinin diğer ismi "Hacı Yunus" olarak kaydedilmiştir.

** Hass-ı Pâdişâhî'ye ait olan nüfus da eklenmiştir (TD, nr 651, s. 6-26).

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
S en e l e r	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Konukcu ma'a Aktav T.*	25	yok	78	—	yok	2	—	yok	—	—	yok	—
Çıracılar (—Avçılar)	45	46	25	15	19	23	—	—	36	—	—	—
Güvendikli (—Kavırcaklı)	9	11	9	1	3	5	—	—	—	—	—	—
Temürce Şeyh(Derbend)	—	28	—	—	—	—	33	—	34	—	—	—
Gök Bütet (Derbend)	—	37	—	—	—	—	39	—	49	4	—	—
Kayalı (—Kayalu dere)	—	10	—	—	—	—	31	—	58	—	—	—
Mes'ud Bey	15	15	15	—	7	6	—	—	—	—	—	—
İğdirli	31	25	20	5	7	12	—	—	—	—	—	—
Asilbeyi (—Doğancılar)**	6	11	26	2	3	5	—	—	—	—	—	—
Çaltulu	9	26	28	2	5	7	—	—	—	—	—	—
Yar-bey	46	58	82	4	6	62	—	—	—	—	—	—
İsrâil	9	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Kara Hisarlı	5	7	45	1	3	8	—	—	—	—	—	—
Akova	2	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Çaltı	12	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Kırash	25	52	16	1	6	17	—	—	—	—	—	—
Fartlı (?)	56	56	33	2	10	13	—	—	—	—	—	—
Kadı	18	15	69	1	7	27	—	—	—	—	—	—
İğde-bükü	18	27	yok	5	5	yok	—	—	yok	—	—	yok
Pusatlı (—Değeri)	26	36	72	2	10	29	—	—	—	—	—	—
Karasili***	38	63	218	3	9	28	—	—	—	—	—	—
Seğit (beylü)	16	16	58	3	4	48	—	—	—	—	—	—

* TD, nr. 370, s. 337'de ve TD, nr. 651, s. 120'de "Hacı Musa" köyü olarak da geçmektedir.

** TD, nr. 651, s. 191-192'de "Konukçu" karyesi ile birlikte Aktav Tatarları da kaydedilmiştir.

*** TD, nr. 651, s. 156'da nüfusu Dânişmendlü, Esmerlü ve Köprücüm mahalleleriyle birlikte verilmiştir.

M ahalle ve Köyler	M üslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
S e n e l e r	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Tahtalı (Ovacık, Örencik)	33	73	104	12	22	109	—	—	—	—	—	—
Ulacı (=Gökviran)	35	72	133	4	5	116	—	—	—	—	—	—
Kazıklı (=Kazıkcı)	21	47	8	4	14	—	—	—	—	—	—	—
Kızıl İbrahim (=Koçanlı)	23	29	17	7	2	13	—	—	8	—	—	—
Kırca(lı) (=Azablar)	31	39	44	4	3	6	—	—	—	—	—	—
Hoca (Kara Hoca)	32	40	60	14	16	42	—	—	—	—	—	—
Novasili (=Sucular)	—	—	—	—	—	—	11	16	49	—	—	—
Bulduklı	6	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Küreciler	22	13	9	4	3	7	—	—	—	—	—	—
Kurd Işık-virânı	13	5	37	2	3	10	—	—	—	—	—	—
Alicik-oğlu (=Ali Obası)	11	13	39	1	6	4	—	—	—	—	—	—
Kara Halil Beleni	18	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
İlyasça	32	41	yok	3	2	yok	—	—	yok	—	—	yok
Gönce (Güvence?)	16	40	yok	4	1	yok	—	—	yok	—	—	yok
Eskiköy (=Eskiceköy)	28	32	yok	4	5	yok	—	—	yok	—	—	yok
Öksüz İlyas	25	36	yok	3	4	yok	—	—	yok	—	—	yok
Büyükköy	54	85	yok	3	14	yok	—	—	yok	—	—	yok
Evroz (?)	9	25	yok	1	6	yok	61	37	yok	—	—	yok
Aydoğmuş	17	20	yok	1	1	yok	—	—	yok	—	—	yok
Kaba Öyük	60	97	yok	5	18	yok	—	—	yok	—	—	yok
Ali Bey	30	21	yok	7	12	yok	—	—	yok	—	—	yok
Gediklü	42	9	yok	9	3	yok	—	—	yok	—	—	yok
Merhum Osman Baba Zaviyesi	20	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Kömürcü	yok	29	30	yok	5	13	yok	—	—	yok	—	—
Koyuncu (=Koyuncalı)*	yok	36	68	yok	—	2	yok	—	—	yok	—	—

* Yörük tâifesindedir (TD, nr. 651, s. 186).

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Se nel er	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Koca Salih (Yörüklerdir)	yok	3	32	yok	—	25	yok	—	—	yok	—	—
Ortaçoba ma'a Gönenli	yok	12	64	yok	3	21	yok	—	—	yok	—	—
Murdar Ağaç	yok	—	15	yok	—	13	yok	3	18	yok	1	—
Kuraşlı	yok	yok	63	yok	yok	43	yok	yok	—	yok	yok	—
Kozluca (=Yenice)	yok	yok	18	yok	yok	17	yok	yok	44	yok	yok	—
Öksüzler	yok	yok	87	yok	yok	17	yok	yok	—	yok	yok	—
Kulağuzlu	yok	yok	61	yok	yok	34	yok	yok	—	yok	yok	—
Hızırıklı (?)	yok	yok	24	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Kara Ağaç	yok	yok	10	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Duşega ma'a Kiraslıdere	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	36	yok	yok	—
Tokmaklı [=Küçük İsa veya Bayram Obası]	yok	yok	35	yok	yok	5	yok	yok	—	yok	yok	—
Yurd-beyli (=Göglemez Keşiş Bayırı)	yok	yok	38	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Mutaklı (=Dânişmendlü)	yok	yok	44	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Ekinbükü ma'a Şuhudlu=Tekyeköy Mah.	yok	yok	56	yok	yok	36	yok	yok	—	yok	yok	—
Kara-alan(=Davutlar)	yok	yok	16	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Sürünce Kaya (?)	yok	yok	18	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Kenanlar	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Papas	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	17	yok	yok	—
Harmanlı	yok	yok	138	yok	yok	16	yok	yok	15	yok	yok	—
Ilca Tatlıları(?) ma'a Demircü Çiftliği	yok	yok	8	yok	yok	7	yok	yok	—	yok	yok	—
Hacı Hızır	yok	yok	15	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Yeniköy*	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	11	yok	yok	—
Çamderesi Yaylası	yok	yok	111	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Keçililer	yok	yok	31	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Kızılca Kaftanlı	yok	yok	27	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—

* Koyuncalı köyüne tâbi olarak gösterilmektedir.

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayrı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Senele r	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Yavaşlar	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Güllü	yok	yok	45	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—
Kangal	yok	yok	48	yok	yok	28	yok	yok	—	yok	yok	—
Delülü	yok	yok	68	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—
Tuğrul(?)	yok	yok	34	yok	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	—
Pınarı Hoca (=Dereköy)	yok	yok	48	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—
Beylüler	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
İstâca (=Nohudlu)	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Karaoğlan	yok	yok	22	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—
Kadı (Yörüklerdir)**	yok	yok	38	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—
Günbalı	yok	yok	17	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Atalar (Yörüklerdir)	yok	yok	25	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Davut Deresi	yok	yok	15	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Siremzed(?) Obası	yok	yok	16	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Tatlar	yok	yok	23	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Gökçeler	yok	yok	30	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Ayvacı (Yörükler)	yok	yok	29	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Karaman-deresi	yok	yok	5	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Aydınlar	yok	yok	27	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Vardarlı	yok	yok	28	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Üç-depe	yok	yok	5	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Köprülü ma'a Ahlatlu	yok	yok	91	yok	yok	77	yok	yok	—	yok	yok	—
İnce Tatarı (?)	yok	yok	56	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—
Kara Hisar**	yok	yok	40	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	—
Yörük Hüseyin ma'a Yörük Obası	yok	yok	92	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	—

** Aynı ismi taşıyan ikinci bir köy daha mevcuttur.

Köyler Listesi	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
S e n e l e r	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Sırmalar ve Kaygusuzlar	yok	yok	9	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Dereköy	yok	yok	5	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Yüklü Develer	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Kalkanlı	yok	yok	22	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
İşhak Yurdu	yok	yok	7	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—
Adil	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Karaman	yok	yok	5	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Tatlu Viran	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	129	yok	yok	—
Karaburun (=Orman)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	34	yok	yok	—
Örencik (=Kubat)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	28	yok	yok	—
Büyük Çalı (=Gökderesi)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	30	yok	yok	—
Yaylak-Yeniceköy	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	14	yok	yok	—
Dolaşdır (?)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	34	yok	yok	—
Celosor (?)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	17	yok	yok	—
Kirkov	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	19	yok	yok	—
Yenice	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	11	yok	yok	—
Kaba Ağçe	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	19	yok	yok	—
Drakov	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	8	yok	yok	—
Erkelenk (?)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	12	yok	yok	—
Orik (?)	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	6	yok	yok	—
Bäyezidce	yok	yok	12	yok	yok	—	yok	yok	9	yok	yok	—
Bakkal Hüseyin=Çamurlu	yok	yok	80	yok	yok	15	yok	yok	—	yok	yok	—
Kavak	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	17	yok	yok	—
Yaylacık Pınarı	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	4	yok	yok	—
Haliller	yok	yok	50	yok	yok	31	yok	yok	—	yok	yok	—
Karaca Halil	yok	yok	58	yok	yok	19	yok	yok	—	yok	yok	—

AKÇA KIZANLIK NAHİYESİ

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Câmi-i Şerif Mah.	yok	yok	108	yok	yok	41	yok	yok	—	yok	yok	—
Musulla Mahallesi	yok	yok	75	yok	yok	19	yok	yok	—	yok	yok	—
Aşıklar Mahallesi	yok	yok	70	yok	yok	18	yok	yok	—	yok	yok	—
Türkmen Mahallesi	yok	yok	85	yok	yok	30	yok	yok	—	yok	yok	—
Nefs-i Kızanlık*	143	151	338	15	41	108	—	—	—	—	—	—
Keçi Deresi	—	—	15	—	—	11	240	195	337	25	3	—
Eyledikli**	102	129	134	26	32	6	—	—	—	—	—	—
Akbaş	3	6	12	—	—	12	122	116	123	8	—	—
Elvanlı ma'a Yemişli	47	39	75	—	1	13	—	—	—	—	—	—
Musacalar	21	17	53	7	7	24	—	—	—	—	—	—
Saruhanlı	87	104	102	18	31	56	—	—	—	—	—	—
Sünnedler (=Hisarbeyi)	18	23	176	—	1	2	—	—	—	—	—	—
Kadı	18	19	20	—	1	34	—	—	—	—	—	—
Okular (Büyük Okular)	62	44	140	14	21	25	—	—	—	—	—	—
Cemaat-i Tatarlar***	yok	38	—	yok	15	—	yok	—	—	yok	—	—
Doymuşlu	20	29	145	2	4	31	—	—	—	—	—	—
Süle Subaşı	35	35	40	2	8	20	—	—	—	—	—	—
Umurcular	94	94	120	4	25	130	—	—	—	—	—	—
Örenlü	26	46	76	3	14	21	—	—	—	—	—	—
Ali Obası (=Çalı Obası)	16	24	32	1	6	13	—	—	—	—	—	—

* 1515 ve 1530 tarihli defterlerde mahalle kaydedilmemiş, ayrıca 1515'de kaza olarak belirtilmiştir.

** 1577 tarihli defterde Eyledikli-i büzürg ve küçük (= Büyük ve Küçük Oba) şeklinde kaydedilmiştir (s. 279-281).

*** Okular köyüne tâbidirler.

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Se nel er	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Sofular	26	24	61	1	9	20	—	—	—	—	—	—
Kürekli	35	39	20	—	6	9	—	—	—	—	—	—
İlıca (—Kabağağaç)	42	70	88	3	21	41	—	—	—	—	—	—
Kara Geyikli	5	5	51	—	7	8	—	—	—	—	—	—
Yassı Viran*	—	—	93	—	—	—	56	49	144	—	2	—
Okcular (—Gökçesu)	yok	yok	54	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Okcular-ı küçük	yok	yok	44	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Küçük Sünnedli	yok	yok	11	yok	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	—
Çataltepe ve Göleklice Pınarı	yok	yok	63	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Kızıl Ağaç Deresi	yok	yok	90	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Hamursuz	yok	yok	76	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Hızır İlyas	yok	yok	85	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—
Oğlan Hızır (—Ali Fakih)	yok	yok	107	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—
Aflaganlı	yok	yok	86	yok	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	—
İlyasça	yok	yok	30	yok	yok	6	yok	yok	—	yok	yok	—
Yar-beyli	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Hacı Köyü	yok	yok	105	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Yenice (—Erdoğan)	yok	yok	38	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Evrözler	yok	yok	34	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Kışla ve Zemin Barikli ve Zemin Gördüs	yok	yok	21	yok	yok	17	yok	yok	—	yok	yok	—

* 1515 tarihli defterde Adalar adlı bir köyle birlikte kaydedilmiştir (s. 156-157). 1577 tarihli defterde ise "Aydın Yurdu" olarak da belirtilmiştir (s. 264).

YENİCE-İ ZAĞRA KAZASI

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Seneler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Mahaller												
Câmi-i Şerif Mah.*	47	35	40	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Temürtaş (—Halvacı)M.	52	36	42	—	9	—	—	—	—	—	—	—
Hacı Musa Mahallesi	87	51	64	—	23	—	—	—	—	—	—	—
Yeni Mahalle	27	23	41	—	7	—	—	—	—	—	—	—
Debbağan Mahallesi	64	27	42	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Çölmekçi Mahallesi	50	32	30	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Hatib (—Pabuççu) Mah.	47	27	67	—	12	2	—	—	—	—	—	—
Gönder Mahallesi**	11	—	yok	—	—	yok	—	—	yok	—	—	yok
Köyler												
Yeniceköy	42	38	39	7	3	24	—	—	—	—	—	—
Karaca Ali (—Göçeri)	14	11	35	—	5	5	—	—	—	—	—	—
Nâib Bâyezid	20	21	36	5	4	12	—	—	—	—	—	—
Azablu***	28	47	91	2	23	30	—	—	—	—	—	—
Receblü	6	—	yok	6	—	yok	—	—	yok	—	—	yok
Eskiköy (—Eskiceköy)	14	17	24	—	7	9	—	—	—	—	—	—
Adil	35	21	30	—	4	12	—	—	—	—	—	—
Yağrancı	16	32	yok	14	7	yok	—	—	yok	—	—	yok
Karlı	6	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Kazancı(lar)	13	2	31	—	1	—	—	—	—	—	—	—

* 1530 tarihli defterde bu mahallenin ismi kaydedilmemiş, buna mukabil Yenice Mahallesi adıyla kaydedilen mahalleye ait nüfus bu kısma yazılmıştır.

** 1530 tarihli defterde Hacı Musa mahallesiyle birlikte gösterilmiştir ki, muhtemelen daha sonra bu mahalleyle birleşecektir.

*** 1530 tarihli defterde Receblü köyü ile birlikte yazılmıştır (s. 327).

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gay-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Senele r	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Çerkeşlü (mezraa)	—	—	yok	—	—	yok	—	—	yok	—	—	yok
Hamidlü	3	5	59	—	—	4	—	—	—	—	—	—
Üçevli	8	yok	14	—	yok	9	—	yok	—	—	yok	—
Gönenli Mahmud	23	29	51	6	15	12	—	—	—	—	—	—
Manyaslı (-i Büzürg)	11	6	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Ramazanlı (=Erdoğan)	24	28	87	8	7	19	—	—	—	—	—	—
Mezidli	62	38	66	—	10	15	—	—	—	—	—	—
Bozağaçlu	33	31	66	4	6	32	—	—	—	—	—	—
Örendelü	18	26	yok	—	5	yok	—	—	yok	—	—	yok
Kepsudlu	20	25	59	3	8	18	—	—	—	—	—	—
Kadı	20	33	24	5	7	19	—	—	—	—	—	—
Urlamış	46	28	47	3	7	5	—	—	—	—	—	—
Eşekçi	50	58	66	—	11	54	—	—	—	—	—	—
Kortuna(?) Çingene	6	—	yok	—	—	yok	91	107	yok	19	—	yok
Beyli	10	12	yok	3	2	yok	—	—	yok	—	—	yok
Barak İlica	22	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Çanakcılar	11	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Ulaşlar	5	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Kılınç	yok	1	14	yok	1	—	yok	—	—	yok	—	—
Gencilü ve Umurca ve Receblü	yok	21	yok	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	—	yok
Karagöz (=İloğlu)	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—	yok
Bulgurcu	yok	yok	8	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Kılıççı	yok	yok	116	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—
Kılıççı (i-diğer)	yok	yok	59	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Baydinlü (=Cum'a köyü)	yok	yok	53	yok	yok	12	yok	yok	—	yok	yok	—

Köyler Listesi	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Erikli-pınar mezraası*	yok	yok	34	yok	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	—
Ulubatlı	yok	yok	73	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Çanlı	yok	yok	30	yok	yok	14	yok	yok	—	yok	yok	—
Ali Obası	yok	yok	55	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Parmaksız	yok	yok	21	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Osmanlı	yok	yok	51	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—
Hamurlu	yok	yok	25	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—
Göçeri (=Mehmedce)	yok	yok	78	yok	yok	13	yok	yok	—	yok	yok	—
Yakublu	yok	yok	5	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Malkoç Obası	yok	yok	12	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Karaağaç	yok	yok	10	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Eşeklü	yok	yok	37	yok	yok	2	yok	yok	—	yok	yok	—
Hacı Ali ve Çiftliği**	yok	yok	21	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	—
Turgud	yok	yok	65	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—

* Karesi Yörükleri otururlar (s. 339).

** Hacı Ali Çiftliği, Padişah hasası arasında kaydedilmiştir (s. 25).

ÇIRPAN (YENİCE-İ ÇARPAN) KAZASI

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
Mahalleler												
Karaman Fakih (=Kadı)	29	33	50	16	14	19	—	—	—	—	—	—
Bakırlı Mahallesi	34	33	37	27	21	30	—	—	—	—	—	—
Yenice (=Halil Fakih) M.	29	40	49	16	12	42	—	—	—	—	—	—
Hacı Ümid	27	31	34	18	13	28	—	—	—	—	—	—
Câmi Mahallesi*	31	35	56	17	20	50	—	—	—	—	—	—
Gebrân Mahallesi	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok	13	yok	yok	—
Köyler												
Hasan Fakih	30	33	20	6	9	10	—	—	—	—	—	—
Ömerce	20	23	35	7	6	13	—	—	—	—	—	—
Aydınlı (=Gök Bala)	4	15	30	5	4	7	—	—	—	—	—	—
Keçiler-i Büzürg**	10	5	20	12	—	—	—	—	—	—	—	—
Keçiler-i Küçük**	4	—	23	3	—	2	—	—	—	—	—	—
Bostanlı	3	yok	yok	3	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Tavlalar	7	yok	yok	1	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Enişte	40	yok	yok	7	yok	yok	—	yok	yok	—	yok	yok
Sökücüler	yok	10	yok	yok	4	yok	yok	—	yok	yok	—	yok

* 1577 tarihli defterde "Câmi-i Şerif mahallesi" olarak geçmektedir (s. 364).

** Her iki köy de Yörük köyü olup 1530 tarihli defterde sadece "Keçililer" olarak kaydedilmiştir (s. 335).

CİSR-İ MUSTAFA PAŞA*

Köyler ve Mahalleler	Müslüman - Türk						Gayr-ı müslim					
	Hâne			Mücerred			Hâne			Mücerred		
Sene ler	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577	1515	1530	1577
M a h a l l e l e r												
Câmi-i Şerif Mahallesi			57			38			—			—
Mahalle-i Atik			46			25			—			—
Mahalle-i Cedid			47			8			—			—
Mahalle-i Gebrân**			—			—			39			—

* Cisir-i Mustafa Paşa'nın 1515 ve 1530 tarihli tahrirlerde ismi bulunmamaktadır. Bu sebeple muhtemelen 1530'lardan sonra bir kasaba şeklinde teşkilâtlandırılmış.

** Gebran nüfus neferen olancık verilmiştir.

YANBOLU KAZASI*
(1530)

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk		Gayr-ı müslim	
	Hâne	Mücerred	Hâne	Mücerred
M a h a l l e l e r				
Câmi Mahallesi	10	6	—	—
Bahadır Bey Mahallesi	16	6	—	—
Seyyid İsâ Mahallesi	20	8	—	—
Küşâyiş Mahallesi	8	—	—	—
Yusuf Han Mahallesi	15	4	—	—
Veli Kadı Mahallesi	23	6	—	—
Kadı Yakub Mahallesi	25	5	—	—
Aydoslu Mahallesi	16	2	—	—

* Silistre Sancağı'na tâbidir.

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk		Gayr-ı müslim	
	Hâne	Mücerred	Hâne	Mücerred
Hacı Mustafa Mahallesi	33	—	—	—
Tur Ali Mahallesi	26	6	—	—
Kara Dânişmend	13	7	—	—
Şehre Küstü	30	8	—	—
Şeyh Mahallesi	11	2	—	—
K ö y l e r				
Söke	4	1	6	2
Karkun (?)	34	4	12	5
Kara Osman	43	15	—	—
Karesilü	2	—	—	—
Yukan Müsellem	31	11	—	—
Esedlü	9	3	—	—
Beras (?)	15	12	—	—
Kulaklu	16	1	—	—
Sekbanlu	23	12	—	—
Sekbanlu-i diğ er	15	8	—	—
Karagözköy	36	16	—	—
Bitlis	52	4	—	—
Arap (—Koşuk)	6	—	—	—
İnköy	15	—	—	—
Karahisarlu	22	4	—	—
Kulağuzlu	8	—	—	—
Tavuşlu	22	6	—	—
İsrail	28	9	—	—
Ortaklar	12	1	—	—
İlyas Bey	7	1	—	—
Kulaklu	13	1	—	—

Mahalle ve Köyler	Müslüman - Türk		Gayr-ı müslim	
	Hâne	Mücerred	Hâne	Mücerred
Çayırlu	18	4	—	—
Demircilü	20	4	—	—
Hisarbeyi (→Kırkköy)	17	4	—	—
Aladağlı	11	5	—	—
Kâfir Tokatı	22	3	—	—
Sarı İvaz	15	2	—	—
Ishaklu	9	—	—	—
Temür Eğüci	12	5	—	—
Büyük Hacı	23	8	—	—
Hızır Fakih (→Dânişmendlü)	9	2	—	—
Bozalu (?)	2	—	—	—
Demürcü Mihal	8	—	—	—
Seyyid Mahmud	20	—	—	—
Tuzcuyân	13	1	—	—
Küçük Kadı	11	3	—	—
Yusuflu	14	4	—	—
Evlîyâ Hasan	19	2	—	—
Tavşan-deresi	13	1	—	—
Mansurlu	27	3	—	—
Musa Hocalu	29	1	—	—
Kölemen	18	—	—	—
Baraşlar (?)	8	—	—	—
Hacı Yamakân	6	—	—	—
Saraylu	7	1	5	—
Küçük Kulaklu	8	—	1	—
Sekban İsâ	14	5	—	—
Bağırhanlı	15	—	—	—

Mahalle ve K�yler	M�sl�man - T�rk		Gayr-ı m�slim	
	H�ne	M�cerred	H�ne	M�cerred
Beyl�ler	18	—	—	—
H�kkeŖl�	15	9	—	—
Karaca Murad	40	3	—	—
Oruç Gazil�	13	1	—	—
Ketmel�	25	2	—	—
Akdođanlu (—Kılınk�y)	5	—	—	—
Sekilik�y	4	—	—	—
Sarubey (—Eminbey)	28	1	—	—
Polatlu	7	1	—	—
Mir Kesig�	3	1	—	—
Kavaklu (—Mihal)	3	1	—	—
Dođanlı	5	10	—	—
Sinanlu	6	2	—	—
İzzeddin	2	1	—	—
Arabacı Hızır	9	1	—	—
Kazanlu	18	8	—	—
Kulaklu (—Sığırlık�y)	22	—	—	—
Budaklu	26	4	—	—
K�sek	16	5	—	—
Kalkan	21	14	—	—
Pirl�ce	15	6	—	—
Esmanlı (?)	13	5	—	—
Koyun (—İbrahimk�y)	14	4	—	—
Yusuřhan Bey	54	9	—	—
Kavkun (?)	14	2	—	—
Bahadurlu	2	—	17	1
Hızır (—M�derrisk�y)	32	2	—	—

NÜFUS TABLOSU

	I. Selim devri (1515)				Kanuni devri (1530)				III. Murad devri (Tahmini 1577)			
	Müslüman-Türk		Gayr-i müslim		Müslüman-Türk		Gayr-i müslim		Müslüman-Türk		Gayr-i müslim	
	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.
KAZALAR	184	—	40	—	118	41	—	—	79	30	47	11
	1406	315	87	—	1222	387	380	14	1810	586	427	36
T O P L A M	1590	315	127	—	1340	428	380	14	1889	616	474	47
HASKÖY KAZASI	270	—	—	—	192	108	—	—	319	58	—	—
	1297	199	175	4	1648	338	56	1	3870	1314	668	65
T O P L A M	1567	199	175	4	1840	446	56	1	4189	1372	668	65
AKÇA KIZANLIK	143	15	—	—	151	41	—	—	338	108	—	—
	657	81	418	33	785	290	360	5	2307	535	548	56
T O P L A M	800	96	418	33	936	331	360	5	2645	643	548	56

	I. Selim devri (1515)				Kanuni devri (1530)				III. Murad devri (Tahmini 1577)			
	Müslüman-Türk		Gayr-ı müslim		Müslüman-Türk		Gayr-ı müslim		Müslüman-Türk		Gayr-ı müslim	
	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.
KAZALAR												
	385	—	—	—	231	101	—	—	326	2	—	—
YENİCE-İ ZAGRA	566	72	91	19	534	136	107	—	1610	343	—	—
Nefs-i Zagra Köyler												
T O P L A M	951	72	91	19	732	183	107	—	1937	345	—	—
ÇIRPAN KAZASI												
	150	94	—	—	172	80	—	—	226	169	13	—
Nefs-i Çirpan Köyler	118	44	—	—	86	23	—	—	128	32	—	—
T O P L A M	268	138	—	—	276	103	—	—	354	201	13	—
CİSR-İ MUSTAFA PAŞA	—	—	—	—	—	—	—	—	150	71	31	8
YANBOLU KAZASI												
	—	—	—	—	246	60	—	—	—	—	—	—
Nefs-i Yanbolu Köyler	—	—	—	—	1231	259	41	8	—	—	—	—
T O P L A M	—	—	—	—	1477	319	41	8	—	—	—	—

	I. Selim devri (1515)				Kanuni devri (1530)				III. Murad devri (Tahmini 1577)			
	Müslüman-Türk		Gayr-ı müslim		Müslüman-Türk		Gayr-ı müslim		Müslüman-Türk		Gayr-ı müslim	
	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.	Hâne	Mücer.
KAZALAR												
GENEL TOPLAM												
Kasabalar	1132	109	40	—	1110	431	—	—	1438	438	91	19
Köyler	4044	711	681	56	5506	1433	944	28	9725	3069	1643	157
Y e k ü n	5176	820	721	56	6616	1864	944	28	11.163	2810	1734	176
Müsellemeler*	—	—	—	—	637	—	—	—	—	—	—	—
Yamaklar*	—	—	—	—	1874	—	—	—	—	—	—	—
TAHMINİ NÜFUS	26.700		4.111		45.491		4.748		58.625		8.846	
GENEL YEKUN		30.811				50.339				67.471		
	% 86.66	% 13.34			% 90.55	% 9.45			% 86.89	% 13.11		

* Her ikisi de neferen şeklinde verilmiş olup, tahmini nüfusun hesaplanmasında beşte biri mücerred, beşte dördü hâne olarak alınmıştır.

KANUNNÂME-İ LİVA-İ ÇİRMEN

(TD, nr. 370, s. 319-320)

DER-NAHİYE-İ ÇİRMEN

Bir kul veyâhûd bir câriya satılsa, dört akçe satandan ve dört akçe alandan alınır. Ve bir at ve bir öküz ve inek satılsa tarafeynden ikişer akçe alınır. Ve yerlü kassâb koyunu boğazlansa dört koyuna bir akçe ve hâricden kimesneler boğazlasalar iki koyuna bir akçe ve bir sığır boğazlansa iki akçe alına ve aba ve kepenek ve sığır göni vesâ'ir bunun emsâli nesne satılsa, kırk akçede bir akçe ve bir araba pirinç ve kuru üzüm ve incir satılsa sekiz akçe ve bir araba tuz satılsa dört akçe ve bir araba kavun ve karpuz ve yaş üzüm ve alma ve emrud ve bunun emsâli nesne satılsa iki akçe ve bir araba tahta veyahud pedavra bey^ç olunsa bir akçe ve bal ve yağ bey^ç olunsa, her kantara iki akçe ve at yüküyle gelip satılan meyveden yüküne ikişer akçe resm-i bâc alına.

DER-NÂHİYE-İ HASKÖY, der-livâ-i Çirmen

Meselâ, hâricden kassâblar sığır getirüp boğazlasa, bir sığırdan iki akçe alınır. Aba ve kebe ve sığır göni vesâ'ir bunun emsâli bey^ç olunsa, kırk akçede bir akçe alınır ve buğday ve arpa ve un vesâ'ir bunların emsâli bey^ç olunsa, yirmi akçede bir akçe alınır. Ve bir araba tuz ve kavun ve karpuz ve yaş üzüm ve emrud ve alma ve soğan ve sarmısak bey^ç olunsa, iki akçe subaşı ve iki akçe muhtesib alır. Ve bir araba tahta ve pedavra gelüp satılsa bir akçe alınır ve asel ve revgan bey^ç olunsa bir kantara iki akçe alınır ve at yüküyle gelip satılan meyve yüküne ikişer akçe alınır ve bir kul veyâhûd câriye satılsa, tarafeynden dörder akçe alınır.

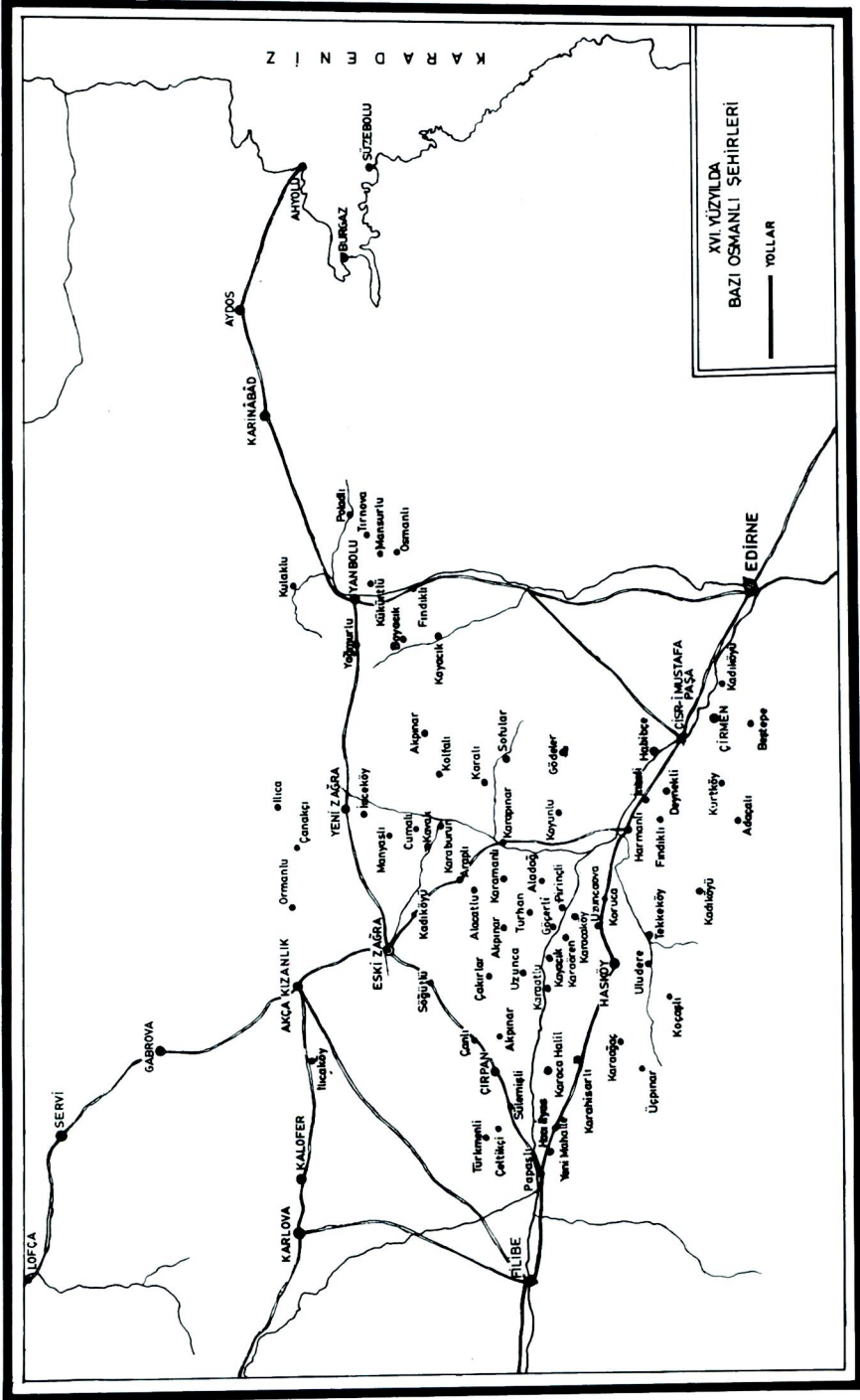
NÂHİYE-İ AKÇA KIZANLIK, tâbi-i livâ-i Çirmen.

Meselâ, aba veyâhûd sığır göni gelüp satılsa, her kırk akçede bir akçe alınır ve bir at satılsa iki akçe satandan alınır ve bir araba satılsa uslûb-ı mezkûr üzre alınır. Ve bir araba tuz satılsa sekiz akçe alınır. Ve bir kul veyâhûd bir câriye satılsa, dört akçe satandan ve dört akçe alandan alınır

ve bir araba kavun veyâhud karpuz ve emrud satılsa dört akçe alınur ve bir araba tahta gelüp satılsa bir tahta alınur ve bir araba mertek gelüp satılsa bir mertek alınur ve bir araba pedavra gelüp satılsa iki pedavra alınur ve un veyâhüd buğday ve çavdar ve arpa ve daru gelüp satılsa, her bir müdde bir kile bâc alınur. Ve koyun boğazlayan yerlü kassâb olsa, dört koyuna bir akçe alınur ve hâricden bir kimesne koyun getirüp boğazlasa, iki koyuna bir akçe alınur. Ve Edirne'den dükkân ehli, kuru üzüm ve incir getürseler, satılsa, arabasına sekiz akçe bâc alınur.

NAHİYE-İ YENİCE-İ ZAĞRA, der-livâ-i Çirmen.

Bir at satılsa iki akçe alandan ve iki akçe satandan alınur. Ve bir araba satılsa uslûb-ı mezkûr (s. 320) üzre alınur. Ve bir kul veyâhud bir câriye bey^f olsa, dört akçe satandan ve dört akçe alandan alınur ve hâricden aba veya sığır göni gelüp satılsa, her otuz akçede bir akçe alınur ve bir araba kavun veya karpuz ve emrud gelüp satılsa dört akçe bâc alınur. Ve bir araba soğan gelüp satılsa dört akçe alınur ve bir araba tahta gelüp satılsa bir tahta alınur. Ve bir araba mertek gelüp satılsa bir mertek alınur ve bir araba pedavra satılsa, iki pedavra alınur ve un veyâhüd buğday ve çavdar ve arpa ve erzen gelüp satılsa, her bir müdde bir kile bâc alınur ve koyun boğazlayan yerlü kassâb olsa, dört koyundan bir akçe alınur ve hâricden bir kimesne koyun getirüp boğazlasa iki koyundan bir akçe alınur ve Edirne'den ehl-i dükkân kuru üzüm ve incir getürseler, satılsa arabasına sekiz akçe bâc alınur.



قان نامه لواء جرمن

دنا س
چوس

بر قول و ياخود بر جاير صائمه درت اچمه صاندين و درت اچمه آلا ندين نور و نوات
و براوكوز و اينك صائمه طرفيندن اكينر اچمه نور و يرلو نقاب قونو بوغازلنسه
درت قونو بر اچمه و خار جدين كسنه لر بوغازلسر اكي قونو بر اچمه و بر صفر بوغازلنسه
اكي اچمه آله و عبا و كينك و صفر كوني و ساير بونك امثالي نسنه صائمه فرق اچمه ده
بر اچمه و بر عر به برنج و قودي اوزم و اچمه صائمه سكر اچمه و بر عر به طوز صائمه
درت اچمه و بر عر به قاون و قار پوز و ياش اوزوم و آله و امرو د و بونك امثالي نسنه
صائمه اكي اچمه و بر عر به تخنه و ياخود بدوده بيج اولنسه بر اچمه و بال و ياغ بيج اولنسه
هر نظاره اكي اچمه و آت يوكيله كلوب صائلان ميو دن يوكنه اكينر اچمه رسم باح اله

نا حامين كوي لواء جرمن

مثلا خار جدين قضا بلر صفر كودوب بوغازلسه بر صفر دن اكي اچمه نور عبا و كيه
و صفر كوني و ساير بونك امثالي بيج اولنسه قون اچمه ده بر اچمه نور و بنده اي و ادير
واون و ساير بونلر و امثالي بيج اولنسه بگرم اچمه ده بر اچمه نور و بر عر به طوز
و قاون و قار پوز و ياش اوزم و امرو د و آله و صوغان و سر مساق بيج اولنسه
اكي اچمه صوابشي و اكي اچمه مختصبا لور و بر عر به تخنه و بدوده كلوب صائمه
بر اچمه نور و غسل و روغن بيج اولنسه بر قنظاره اكي اچمه نور و آت يوكيله كلوب
صائلان ميو دن يوكنه اكينر اچمه نور و بر قول و ياخود جاير صائمه طرفيندن
در د ر اچمه نور

۴۰ اچھے قرانق
ماہ لہا! جرمیز

مثلاً عبا یا خود صرکئی کلوب صائلہ مرقق اچھے دہ براچھے نور و برآت
صائلہ اکی اچھے صائدن نور و برعربہ صائلہ اسلوب مذکور اوزرہ آنور
و برعربہ طوز صائلہ سکر اچھے نور و برقل و یا خود برجادیہ صائلہ دوت اچھے
صائدن و دوت اچھے لاندن نور و برعربہ قاون و یا خود قاپوز و امرت
کلوب صائلہ دوت اچھے آنور و برعربہ تختہ کلوب صائلہ برتختہ آنور
و برعربہ مرتک کلوب صائلہ برمرتک آنور و برعربہ بدون کلوب صائلہ
اکی بدون نور و اودن و یا خود بوغذای و چودار و ارب و طار و کلوب
صائلہ هرمدده برکله باج آنور و قیون بوغازلیان برلوقصاب اولسه
دوت اچھے قیونہ براچھے آنور و خارجدن برکسنه قیون کتودوب بوغازلیه
اکی قیونہ براچھے نور و اددندن دکان اهلی قروادوم و انجیر کتورسه لر
صائلہ عربی سنه سکر اچھے باج نور

۴۱ صایکجه، دغن
قولہ! جرمیز

مذکور
برآت صائلہ اکی اچھے لاندن و اکی اچھے صائدن آنور و برعربہ صائلہ اسلوب
اوزرہ آنور و برعربہ طوز صائلہ سکر اچھے نور و برقل و یا خود برجادیہ
بیج اولسه دوت اچھے صائدن و دوت اچھے لاندن آنور و خارجدن عبا و یا
صرکئی کلوب صائلہ مراقت اچھے دہ براچھے نور و برعربہ قاون و یا قاپوز
و امرود کلوب صائلہ دوت اچھے باج آنور و برعربہ صوغان کلوب صائلہ
دوت اچھے آنور و برعربہ تختہ کلوب صائلہ برتختہ آنور و برعربہ مرتک
صائلہ برمرتک آنور و برعربہ بدوده صائلہ اکی بدوره نور و اودن
و یا خود بوغذای و چودار و ارب و اوزن کلوب صائلہ هرمدده برکله
باج آنور و قیون بوغازلیان برلوقصاب اولسه دوت قیونہ براچھے آنور
و خارجدن برکسنه قیون کتودوب بوغازلیه اکی قیونہ براچھے نور
و اددندن دکان قروادوم و انجیر کتورسه صائلہ عربی سنه سکر اچھے
باج نور

